

Franciska Margrita van Weede

De huwelijksvoorwaarden voor haar ouders Francis van Weede en Mechtilde Francoise van Amerongen zijn op 11 Mei 1637 opgesteld¹. De “huwelijksluiden” zijn: voor de bruidegom zijn moeder Maria van Sneeck, weduwe van Daniel van Weede, in zijn leven Raad van het Provinciale Hof van Utrecht, geassisteerd door haar neef Jo^f. Adriaen van Winsen, Heer van Hoenkoop, Heemstede en Vleuten den Toorn, en zijn broer Elias van Sneeck, en voor de bruid Johan van Hattum van Rijnestein en Anton de Ridder van Groenestein. Een maand later geven de schepenen van Utrecht toestemming voor dit huwelijk², maar waar het plaats vindt is onbekend. Hun dochter Franciska Margrita moet hooguit een jaar later geboren zijn, want zij trouwt al in Januari 1653. Ook hebben ze een zoon Daniel.

Het echtpaar woont in Utrecht, aan de Nieuwe Gracht bij de Wittevrouwebrug in een groot huis dat Francois van Sneeck, de vader van Maria, al in 1587 gekocht had. Deze gracht heet nu de Drift en het huis is nu het pand Drift 29 dat deel uitmaakt van de Universiteits Bibliotheek. De tuin van dit huis had een poort aan de Wittevrouwenstraat, vlak bij de Wittevrouwebrug en de locatie wordt daarom vaak beschreven als „bij de Wittevrouwenbrug“. Francois is geïnteresseerd in genealogie en er bestaan notaties van zijn hand betreffende de familie van Weede en ook laat hij prachtige gekleurde tekeningen maken van de wapens van zijn voorouders³.

Nog geen tien jaar na het huwelijk sterft Francois echter al, en op 13 November 1646⁴ wordt zijn testament geopend waarin als erfgenamen worden genoemd zijn zoon Daniel van Weede en zijn dochter Francisca van Weede. Indien die zonder kinderen zouden sterven vervalt de erfenis op zijn neven en nichten Jordaen Poeijt, Margarita van Weede en Maria van Winsen vrouwe van Muijswinckel. Het testament wordt geopend in het bijzijn van Jordaen Poeijt, Henrick Pieck, Heer van Muijswinckel, man van Maria van Winsen, en de weduwe Mechtild Francoise van Amerongen. Ruim een jaar later, in Maart 1648, sterft ook Mechteld Francoise van Amerongen, weduwe van Francis van Weede bij de Wittevrouwebrug⁵.

Franciska, hooguit tien jaar oud, en haar jongere broer Daniel zijn dan weeskinderen. Daniel, als de zoon, is de erfgenaam van de boedel van zijn ouders. Tot hun voogden worden benoemd Henrick Pieck, Heer van Muijswinkel, en Jordaen Poeijt. Dit zijn neven van hun vader, de exakte familie relatie kan gevonden worden in het artikel „Van Sneeck“ ook op deze website. Jordaen Poeyt blijft een belangrijke rol spelen in het leven van Franciska en Daniel tot aan zijn dood in 1672. Samen met zijn gezin woont hij in een huis aan de Regenbooch (nu Kromme Nieuwe Gracht in Utrecht) en Daniel woont daar ook sinds zijn ouders zijn overleden. Franciska woont

¹ Utrechts Archief, Toegang 201 akte 255 (Familie archief van Weede)

² Utrechts Archief Huwelijk voor Schepenen

³ Utrechts Archief Toegang 201 Familie Archief van Weede

⁴ Utrechts Archief Notariele Akten U021a014 d.d. 13.11.1646 Notaris Gerrit Vastert

⁵ Utrechts Archief Begraafboek 13.03.1648

eerst een jaar bij Burgemeester Ruijsch, maar dat beviel haar niet. Gerrit Vastert, de notaris die in deze tijd de zaken van deze familie behartigt, gaat op 28 Mei 1649 naar het huis van Jordaen Poeijt⁶, omtrent de St. Hyronimus school, en Francisca van Weede verklaart dat zij vier dagen eerder in dit huis, waar haar broer ook al woont, was gekomen en dat zij daar wil blijven en nooit weer terug wil gaan naar het huis van burgemeester Ruijsch.

Cornelis Aernout vander Marssche stamt uit een Zwols geslacht dat behalve enige huizen in Zwolle voornamelijk bezittingen had in de buurt van Wijhe aan de IJsel (zie artikel "Bezittingen van de Familie van der Marsschen"). Zijn grootvader Bitter vander Marssche was van 1555 tot zijn dood in 1587 Schepen van Zwolle en was getrouwd met Josina Soudenbalch uit het bekende Utrechtse geslacht (haar grootvader was Evert Soudenbalch, burgemeester van Utrecht). Zijn vader was Evert van der Marssche.

Evert vander Marssche is vier keer getrouwd geweest.

1. Eerst in 1608 met Cornelia van Zuylen van Nijvelt, en met haar heeft hij twee kinderen, Bitter en Maria vander Marssche. Bitter wordt in de akten altijd Heer van Hindersteijn genoemd, want in 1626 is hij in het bezit gekomen van kasteel Hindersteijn bij Langbroek, zoals in de Gaasbeekse Leenakten vermeld wordt⁷: "Zijn steenhuis te Hindersteijn 23.12.1626: Evert van de Marsch voor Bitter, zijn zoon, onmondig, bij dode van Cornelia van Zuilen van Nijvelt, diens moeder, die aankwam van Frederik, haar oom".
2. In 1618 trouwt Evert voor de tweede keer, met Catharina Proeijs uit Culenborgh, maar uit dit huwelijk schijnen geen kinderen voortgekomen te zijn.
3. Op 22 Februari 1625, nadat de ondertrouw geregistreerd was in zowel Zwolle als Utrecht, trouwt Evert met zijn derde vrouw, Elisabeth van der Boeije, weduwe van Gerard van Laer van Hoenlo. Zij kwam oorspronkelijk uit Roermond, waar haar vader en grootvader rekenmeester waren geweest voor de Gelderse gebieden van de Spaanse Nederlanden. Kort daarna koopt Evert een huis aan de "Nieuwe Grafte tegenover de Runnebaen" (nu Nieuwe Gracht Nr.18, aan de oostzijde van de Nieuwe Gracht tussen de Pausdambrug en de Paulusbrug) in Utrecht⁸ en het schijnt dat Elisabeth daar sindsdien gewoond heeft. Cornelis en zijn zuster Josina vander Marssche zijn de twee kinderen uit dit derde huwelijk; zij worden voor het eerst vermeld in het testament van hun moeder opgesteld op 21 Juli 1640⁹: "gecompareert de Wel Edele Joff. Elijsabeth vander Boije huijsfrou van de oock Wel Edele Jo^r. Everardt vande Marsche, mij Notaris bekennt, cranck van lichaem, te bede liggende, edoch haer verstant wel machtig,

⁶ Utrechts Archief Notariele Acten Notaris Gerrit Vastert d.d. 28.05.1649

⁷ J.C. Kort, "Repertorium op de lenen van Gaasbeek", Hfdst.3, nummer 42

⁸ Utrechts Archief Transportakten d.d.13.05.1626

⁹ Utrechts Archief Notariele Akten U021a008 d.d. 07.07.1640 Notaris Gerrit Vastert

verklaerde Zij Compatrice Testatrice tot haer enig ende universele erffgenaemen te nomineeren ende institueeren Jo^f. Cornelis ende Joff. Josina vande Marsche haeren kinderen in alle die goederen roerich ende onroerich actien ende crediten bij haer testatrice nae te laeten, wijders verklaerde de Compatrice te constitueern tot momboir over haren onmundige kinderen de Wel Edele Jo^f. Johan vande Marsche. Aldus gepasseert te Utrecht ten huijsse van Compatrice staende aende oostsijde vande nieuwegraft omtrent St. Paullenbrugge”.

De zuster Josina van Cornelis trouwt in 1654 met Herman Fransiscus Kockman.

4. Op 28 September 1641 trouwt Evert vander Marssche voor de vierde keer met Beatrix de Waell van Vronesteijn.

Evert van der Marssche sterft precies een jaar later in het huis aan de Nieuwe Gracht. De kinderen uit zijn eerste huwelijk en de voogd van de kinderen uit zijn derde huwelijk komen daar samen om de erfenis te regelen zoals beschreven is in een Utrechtse notariële akte van 1643¹⁰: “Op huijden den xiii. dach der maent Septembris ao. 1643 compareerde voor mij Gerardt Vastert openbaar nots. bij den Ed. Hove van Utrecht gestelt ende geadmitteerd binnen Utrecht resideerende ende den getuijgen nabenoemt daer toe versocht, den Wel Edele Jo^f. Johan vander Marsche woonent binnen Zwol als oom en gestelde momboir over Jo^f. Cornelis vander Marsche en Joff. Josina vander Marsche naekinderen vande Wel Edele Jo^f. Everdt vander Marsche Za. verwekt aen Joff. Elijsabet Aleyda vander Boeije beijde Za. , ter eerste; ende den oock Wel Edele Jo^f. Bitter vander Marsche Heer van Hyndersteijn mitsgader sijn Wel Edele Zuster Joffrou Maria vander Marsche mit handen haars broeders voornoemd als haren voocht in desen, voorkinderen en medeerffgenaemen vande voornoemde Jo^f. Everdt van der Marsche haeren Vader, allen mij notario wel bekend, ter andere zijde”. De goederen die verdeeld worden zijn een groot aantal plechten en rentebrieven en sieraden, bijvoorbeeld “Twaelffhondert vijftich guldens bevesticht opde huijsinge van mr. Aert van Uchteren Domheer staende inden Donkerstraet rentende den xii xx verschijnende Corsuit ende Jois”, hetgeen een plecht is op het bekende Soudenbalch Huis bij de Buurkerk in Utrecht, komende van hun grootmoeder Josina Soudenbalch. De akte besluit met: “Aldus gepasseert Tutrecht Int sterffhuys van voornoemde Jo^f. Evert vander Marsche staende omtrent St. Paulus brugge opden nieuwe gragt”.

Huwelijkse voorwaarden¹¹ tusschen Joncker Corn. Arnoud van der Marsche en Francoyse Margareta van Weede zijn opgesteld te Utrecht op 15 Decemb. 1652: „Wij Bitter vander Marssche Heer van Hijndersteyn, Jan vander Marssche, Godschalk van Halmale Heer van Heulesteyn, Maarschalk van Montfoort als broeder, oom, ende neve van den wel-edelen Joncker Cornelis Arnoud vander Marssche toekomende Bruydegom ter eene; Henrick Pieck van Wollfsweert Here van Muyswinkel, Hoynkop, Heemsteden, ende Vleuten den Toorn, Jordaen

¹⁰ Utrechts Archief Notariële Akten U021a010 d.d. 08.09.1643 Notaris Gerrit Vastert

¹¹ Utrechts Archief Toeg.802 Losse Aanwinsten 2. Inv.stuk 1125 NB Oud GAU

Poeyt, als testamentaire Mombers over onze nichte de wel-edele Françoise Margareta van Weede ter andere zijden. Doen kond allen luyden, dat wij, als naaste vrienden ende huwelyjks luyden, daar wij aan ende over geweest zijn in de vergaderinge des huwelyjks tusschen den voorsz. wel-edele Joncker Cornelis Arnoud vander Marssche, ende de wel-edele Françoise Margareta van Weede ; welck huwelyk ter eren Gods eerstdaags zal worden gesolemniseerd, op conditien ende verbanden van huwelyk hiir na volgende". Kort daarna trouwen Cornelis en Françoise voor de Schepenen van Utrecht¹²: „Den viii^{en} Ja^{rij} 1653 Cornelis Arnoult van der Marsche en Franchoise Margareta van Weede Gesolemniseert voor Quiint en Mollesteijn Schepenen den xi^{en} Ja^{rij} 1653”

Het is niet duidelijk waar het echtpaar gaat wonen, in ieder geval had Cornelis geen burgerrechten in Utrecht, want op 26 Januari 1654 verschijnt Jordaen Poeijt voor notaris Gerrit Vastert¹³ “ende verclaerde sich mitsdesen te constitueren borge als quade, voor Jo^r. Cornelis vander Marssche als man en voocht van sijn Ed. huijsvrouw Joffrouw Franchoise van Weede mede erfgename van haer za. Vader Jo^r. Francois van Weede die Universele erffgenaem was van sijn moeder Jo^v. Maria van Sneeck weduwe van mr. Daniel van Weede in sijn leven Raadt ordinarus int Hove”. Op 6 Juni 1659 koopt Cornelis een “huis, woninge en stallinge, kelders en cluijsen” in Utrecht in de Regenbooch achter St. Pieter bij de St. Jeronimus School¹⁴. Dit huis staat naast dat van Jordaen Poeijt, waar Franchoise tot haar huwelyk in 1653 gewoond heeft.

Op deze tekening¹⁵ met op de voorgrond rechts de Kromme Nieuwe Gracht zien we links de Hieronymus School met de poort en dan drie huizen. Het rechter huis is dat van Jordaen Poeijt, het huis in het midden dat van Cornelis en Franchoise.

¹² Utrecht Trouwen Gerecht 1653

¹³ Utrechts Archief Notariele Akten U021a020 d.d. 26.01.1654 Notaris Gerrit Vastert

¹⁴ Utrechts Archief Transportakten d.d.06.06.1659

¹⁵ C.C.S. Wilmer “De Getekende Stad – Utrecht in Oude Tekeningen” Uitgeverij Marijs

Het is aan te nemen dat in de periode 1654-1668 hun kinderen geboren zijn, vier daarvan kennen we:

1. Johann Evert van der Marsche. Op 10 Oktober 1680 maakt hij zijn testament¹⁶, waarin hij als zijn erfgenamen benoemt zijn broers Bitter en Franciscus Xaverius en zijn nicht Anna Winanda. Zijn zuster Ignatia is dan al gestorven.
2. Ignatia Allegonda van der Marsche, getrouwd met Johann Rudolph Oudelossenaer, heeft een dochter genaamd Anna Winanda Oudelossenaer.
3. Bitter van der Marsche erft de boedel van zijn ouders onder anderen een landgoed bij Wijhe, waar hij met zijn gezin woont, en de collatierechten over een derde van de Godscameren in het Paaijenborg steegje, die hij in 1712 overdraagt aan zijn jongere broer Franciscus Xaverius. Hij trouwt met Catharina Mulders en heeft een zoon Arnold van der Marssche.
4. Franciscus Xaverius van der Marsche trouwt in 1688 met Maria Boogh.

Op 8 Mei 1661 verkopen Cornelis en zijn broers en zusters het huis aan de Runnebaen (nu Nieuwe Gracht 18) dat hun vader Evert van der Marssche in 1626 gekocht had¹⁷: "Cornelis Arnout vander Marssche voor hemselfe ende als gemachtigde van Jr. Bitter vander Marssche sijn Broeder van Jovr. Maria vander Marssche sijn Suster en nog als gemachtigde vande Jr. Harman Fransciscus Cockman ende Jovr. Josina Elisabeth vander Marssche sijn Swager ende suster, vermogens procuratie voor Borgemeester en Schepenen en Raedt der Stadt Zwol den xxxij. April laastelick gepasseert, allen erfgenamen van haere Ouders, ende verclaerde hij comparant mitdesen te cederen, transportereren, ende over te geven aen ende ten behoeve van Edele Here Gerard van Blocklant Heer van Emmickhoven ende sijne erven seeckere huijsinge ende hofstede, mit kelders, cluijsen, glaesen ende glaesraempten bodem ende boort mit alle t'geene daer inne aert ende nagelvast is, staende aende nieuwegrafft tegens de runnelaen over streckende voor mitte werft uijtte nieuwe grafte tot achter aen seeckere gemeene gronden toe daer de huijsinge vande Heer van Loenersloot suijtwaerts ende Mr. Arnout Matthijs noortwaerts" (hieruit kunnen we concluderen dat dit Nieuwe Gracht Nr.18 moet zijn want Nr.20 is het Huis Loenersloot).

In 1670 begint een ware stortvloed van notaris akten en transportakten betreffende dit echtpaar, voornamelijk in Utrecht, vaak opgesteld in hun huis aan de Regenbooch, maar ook in Wijhe, de twee locaties waar ze vermoedelijk wonen gedurende deze tijd. In 1670 machtigen ze gezamenlijk Notaris Gijsbert Bijlevelt om een indrukwekkende lijst bezittingen op het platteland van de provincie Utrecht, die Francoise van haar voorouders verkregen had, te verkopen¹⁸: "Eerste / twaelff mergen soo heij als hoij Lant gelegen in Vinckeven genaempt den Hogenbraem altans gebruijckt wordende bij de weduwe van Pieter Dircse Klijntje / Noch tien

¹⁶ Overijsels Historisch Centrum Toegang 82 Inv 7 Schoutambt Wijhe blz 35 en 36

¹⁷ Utrechts Archief Transportakten d.d. 08.05.1661

¹⁸ Utrechts Archief Notariele Akten U085a1-2 d.d.24.02.1670 Notaris J. van Lochem

mergen tweehont Lants gelegen in Willisop sijnd weij hoij ende uijtterdijck altans gebruijckt wordende bij Herbert Michielen waervan vijff mergen sijn Leenroerich aenden Heeren van Montfoort / Noch de helfte van een halve Houve lants mette thins thienden ende dagelickse gerechten met allen haaren toebehooren soo die gelegen sijn opde Leege Haer, sijnde weij ende hoijlant leenroerich aen den Huijse van Vianen altans gebruijckt wordende bij Cornelis Jans aenden Leege Haer / Item ontrent vijff mergen weijlants met een acker van ontrent hondert roeden bouwlants daer aen behoorende mede gelegen in de Leege Haer mede gebruijckt wordende bij voornoemd Cornelis Jans / Noch ses mergen soo weij als bouwlant gelegen inden Carspel van Schalckwijck sijnde leenroerich aenden Capittelle van St. Pieter altans gebruijckt wordende bij Jan Barten van Schaick wonende int neereijnt van Schalckwijck / Noch drie mergen bouwlant gelegen in Hermelerweert onder de jurisdictie van Oudemunster geheeten de Spijck altans gebruijckt wordende bij Gerrit Francken van Rietvelt / Noch twee dammaten maetlant gemeen in vier dammaten waer van de twee andere dammaten comen Simon Gerrits Dorresteyn gelegen ontrent Soest altans bijde comparanten selfs gebruijckt wordende / Noch vier mergen hoij ende weijlant gelegen onder Abcoude ende St. Pieter Gerechte ende welcke gebruijckt wordende bij Jan Dirck Gosens / Mitsgaders noch een obligatie van duysent vijftich gulden staende tot laste vande Bregittine / Noch twee out eigens / Noch een plechte van vijff hondert gulden capitaels van dato den 6. Junij 1630 tot laste van Cornelis Huijberts / Aldusgedaen ende gepasseert binnen Utrecht, ten huijsse van Comparanten staende aldaer aende nieuwe graft ontrent de Jerominus School ter presentie van Jonr. Jordaen Poeijt ende Jonr. Daniel van Weede Vrijheer van Thienhoven als getuigen hier toe versocht die dese neffens de Comparanten ende mijn Notaris mede onderteeckent hebben desen 24 Februarij 1670 “.

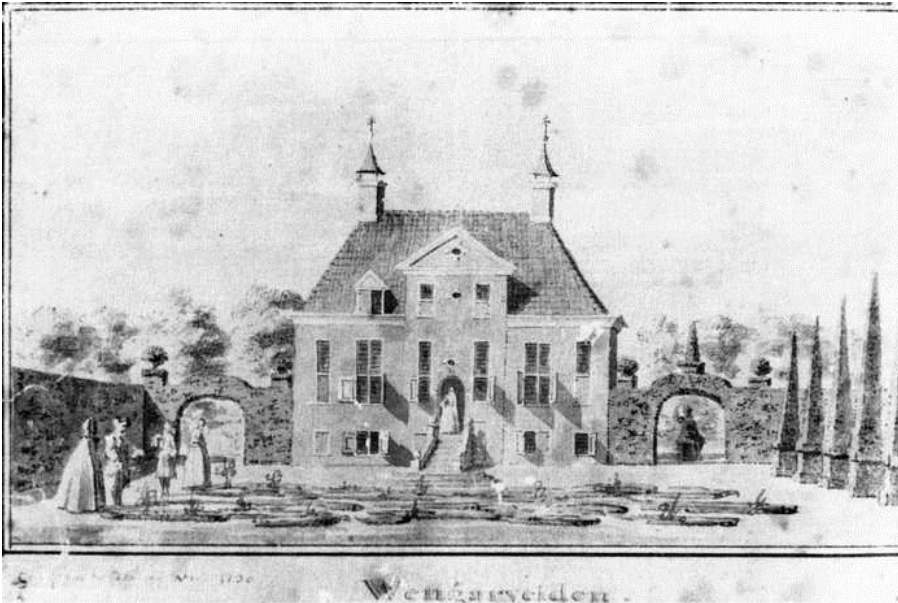
Enige maanden later proberen ze een hypotheek van zo'n twaalf duizend gulden te vestigen op hun huis¹⁹: “Compareerde Jo^r. Cornelis Aernout vander Marssche ende Vrouwe Franchoise Margareta van Weede echtelieden ende verclaerden sij Comparanten mitsdesen te constitueren ende machtich te maeken Gijsbert van Bijlevelt Nots sHooffs speciael omme uijt haare Comparanten namen ende van haren wegen, te negotieren van sodanich persoon ofte persoonen, bij haren Geconstitueerden te nomineren, de somme van elff, twaelff off dertien duysent gulden. Voorts voor de selve te negotieren somme ende Jaerlijckse renten tot den speciael Hypotheechen onderpant te stellen seeckere haer comparanten alinge huijslinge wooninge ende stallen daer achter van onder tot boven Kelders Kluijsen bodem, staende in den Regenbooch achter St. Pieter bijt St. Jeronimus School alhier, daer Jo^r. Jordaen Pouijt ten Suijden ende de weduwe Dor. van Cloos ten Noorden naestgelegene sijn, desen x. Junij 1670”

Hier zien we dus dat hun huis in de Regenbooch naast dat van Jordaen Poeijt ligt. In twee latere transportakten²⁰ wordt vermeld dat ze inderdaad op 19 September 1670 twee plechten verkopen, een van fl.6000 @ 5% aan Cornelis Portengen en een van fl.5060 @ 4% aan Jordaen Poeijt. En ze verkopen nog meer hypotheeken op andere bezittingen. Waarom ze zoveel geld

¹⁹ Utrechts Archief Notariele Akten U085a1-17 d.d.10.06.1670 Notaris J. van Lochem

²⁰ Utrechts Archief Transportakten d.d. 19.09.1670 (384-388 en 388-391)

nodig hadden is niet duidelijk, maar misschien is dit de tijd dat Cornelis het landgoed Wengevelde bij Wijhe koopt, waar hij vanaf 1671 woont met zijn gezin. Françoise heeft het daar kennelijk niet naar haar zin had want ze loopt herhaaldelijk weg.

Het koopcontract is nog niet gevonden maar Wengevelde wordt herhaaldelijk genoemd als woonplaats van Cornelis vd Marsche. Zijn zoon Bitter woont later op een ander goed bij Wijhe.

Op 7 Februari 1671 sterft Françoise's broer Daniel van Weede, op 9 Februari wordt hij overluidd in de Dom en op 13 Februari is hij begraven²¹: "De Wel Ed: Heer Daniel van Weede, Vrijheer van Tienhoven nalatende mondige suster en onegte onmundige kinderen, gesoncken inde Maria Kerck, armen 500 gld, Dom groot gel. 3 missen, met de wapen dracht gewaect." Hij had twee onwettige kinderen, Anna en Daniel van Weede, bij Sandrina van Booch, dochter van Willem van Booch, schepen van Muiden.

Als de uitvoerder van het testament had hij benoemd Jordaen Poeijt zoals blijkt uit de volgende akte²²: "Den 8.ten Martij 1671 Compareerde Den Edele Jo^r. Jordaen Poeijt mijn Notario bekent ons Nots ende getuijgen te kennen gevende soe dat Jo^r. Daniel van Weede in sijn leven Vrijheer van Tienhoeven belieft hadde bij sijne testamentaire dispositie van dato den 23.en Januarij lestleden besloten geweest sijnde hem heere Comparant te authoriseren tot reddinge van sijn naelatenscap, met macht over omniie sijne nae te laten goederen soo heerlijcke, leenen als allodiale te vercoopen. Waer en boven den selven heer van Tienhoeven za. hem Comparant noch belast hadde mettet Momberschap over sijne onmundige erfgenamen / Soo wast dat hij Heere Comparant veclaerde wel genegen te sijn de last vant Excuteurschap ofte authorisatie tot reddinge van de voorschreven boedel sich aen te matigen/ Sonder dat hij heere Comparant alsnoch van meninge was de voorschreven Momberschap te accepteren "

²¹ Utrecht DTB boeken Begraven

²² Utrechts Archief Notariele Akten U072a4-99 d.d.08.03.1671 Notaris W. van Velpen

Maar het duurt niet lang of Cornelis Arnout maakt ook een bid op de erfenis, als voogd van zijn kinderen. De volgende Notariele Akte is van 27 Juni 1671²³: “Compareerde Jo^r. Cornelis Aernout vander Marssche soo voor hem selven, als bij de Mombercamer deser Stadt gestelde Voocht over sijnne kinderen fidei commissaire Erffgenamen van Jonr. Elias van Wede haaren outoom ende verclaerde hij Compnt. in de gemelte qualiteit mits desen te constitueren ende machtich te maeken den Edelen Gijsbert van Bijlevelt mede Notaris ‘sHooffs van Utrecht, speciaelijck omme uijt sijnnen naem ende van hem Comparanten wegen, door ‘t overlijden van Jor. Daniel van Weede in sijn leven Vrijheer van Thienhoven te vorderen reclameren ende conseqneren, alle sodanige fidei commissaire goederen als den voornoemde Heer van Thienhoven van gemelte Jo^r. Elias van Wede heeft geerfd”.

Op 10 Juli 1671, zien we Francoise Margareta optreden als een van de erfgenamen van het collatierecht over de godskameren in het Paaijenborgsteegje²⁴, dat via haar grootmoeder Maria van Sneeck op haar gekomen was; de andere comparanten zijn nakomelingen van Maria’s zusters Deliana en Johanna; dit zijn de drie dochters van Francois van Sneeck, de stichter van deze fundatie, die dat collatierecht aanvankelijk geerfd hadden van hun tante Christina van Sneeck in 1604. De collatoren komen samen „omme in der minne te versoecken van den Heer Jordaen Poeyt reeckeninge bewijs ende reliquien van soodanigen ontfang ende uijtgaeff als den selven gedaen ende gehadt heeff van seeckere tien cameran staende in de Paessteech alhier binnen Utrecht / de selve reeckeninge op te nemen ende te sluiten ende de capitalen (tot onderhout van deselve eertijts gemaect ter somme van omtrent twee ende vijftich hondert ende vijff en twintich gulden bestaende in gevestigde plechten en obligatien bij den voornoemde Heer Poeyt ontfangen volgend des selfs recepisse van denselven over te nemen daarvan quitantie te passeren”.

Jordaan Poeijt zal nog voor het eind van dat jaar 1671 gestorven zijn.

Omtrent deze tijd loopt Francoise Margarita weg van haar gezin op Wengevelde bij Wijhe, terug naar Utrecht, zoals blijkt uit de volgende akte²⁵: “Den 23en. Februarij 1672 Compareerde Vrouwe Francoise Margareta van Weede, mijn Notario bekent, ende verclaerde sij Comparante alsoo de Heere Gilbertus Junius, Canonick ende vicedeeckan van den Caple. van St.Marie alhier, ‘tharen versoecke ende terliet van hare kinderen de administratie harer goederen heeft believen aen te nemen op hope dat de selve geconserveert mochte blijven voor hare kinderen, belovende wijders voor ons Notaris ende getuijgen dat sij Comparante niet alleen buijten kennis ende ordre vanden voornoemde Heer Junius geen schulden nae dato deser sal maecken, goederen directelijck ofte indirectelijck belasten, nemaer oock dat sij Comparante wonende in ‘t een ofte ‘t andere eerelijck hujs binnen Utrecht haer soodanig sal comortereren dat de voornoemde Heer Junius darinne sal contentement nemen, dat sij oock niet en sal uijtgaen ofte eenig besoeck ontfangen dan met voorweten ende believen vanden meergemelten Heer Junius,

²³ Utrechts Archief Notariele Akten U085a1-63 d.d.27.06.1671 Notaris J. van Lochem

²⁴ Utrechts Archief Notariele Akten U085a1-65 d.d.10.07.1671 Notaris J. van Lochem

²⁵ Utrechts Archief Notariele Akten U072a5-5 d.d.23.02.1672 Notaris W. van Velpen

verclarende verders, soo sij Comparante 't gene voorschreven niet en mochte naecomen (als sij nochthans verhoopte van haar) endt claelijck bewesen conde worden dat sij 't gene voorschreven hadde gecontrarieert te mogen lijden ende bij desen te consenteren dat sij Comparante bij den Edelen Gerechte deser Stadt verclaert wiert te wesen een vedoemelijcke vrouw ende dat verders een iegelijck bij publicatie geinterdiceert ende verboden wiert haar Comparante te crediteren ofte te borgen op poene dat sij geen recht sullen hebben om daer van voldoeningh te eijtschen".

In December van hetzelfde jaar benoemt zij Justus van Laeck als haer zaakwaarnemer²⁶ in plaats van Gilbert Junius.

Een akte van 22 December 1674, waarin Cornelis en Francoise zich verzoenen, geeft een beeld van hun jarenlange echtelijke twisten²⁷: "Op huyden den twee en twintichsten dach Decembris xvi^E. vier en seventich uden styl compareerde voor mij Willem van den Houve openbaer Notaris bij den Ed. Hove Provinciael t'Utrecht, ende Ed. Heeren Borgemeesteren end Vroetschap der Stad Utrecht geadmitteerd, binnen Utrecht residerende, int bywesen der naebenoemde getuijgen, Jo^r. Cornelis Arnout vander Marssche ende syn huijvrouw Vrouwe Franchoyse Margareta van Weede welcke verclaerden dat alsoo eenige jaren aenden anderen soodanige dissentien, dispuijten ende verweyderinge tusschen haer comparanten waren gewesen, dat den voornoemden Jo^r. vander Marssche niet alleen waren gegeven redenen omme sich vande voorschrevene syne huijvrouw te separeren, nemaer dat selfs die saecke soo verre was gecomen, dat de gemelde Franchoyse Margareta van Weede door den Officien deser Stad gecalangeert sijnde algereets op haer eygen consent in een Borgerhuys was geconfineert, Doch dat den voornoemden van den Marssche op hope van eenmael met syn voorschrevene huijvrouw in alle liefde, eenigheyd ende confidentie te leven, op het aenhouden ende intercessie van goede luyden sich hadde laten bewegen, omme met syne huysvrouw aen te gaen een Contract reconciliatoir, waer by wedersyts faulten worden vergeven ende in den vuer van liefde gesmolten, Dat de voornoemde Franchoijs Margareta van Weede, in gevolge van den selven Contracte, sich by hare voorschreven man, op syn huijs te Wingevelde hebbende begeven, sy uijt haren vrijen wille voor den verwalten Schout van Wyhe en Coornoten comparerende, volgens Acte van dato den 5 September xvi^E. vier en seventig, hadde gerevoceerd ende teniet gedaen, d'acte van separatie voor den Gerechte der Stadt Utrecht gepasseert voor den Notaris van Halen end seeckere getuijgen voor soo veel deselve in eeniger wyse derogeert of vernietigt de maritale machten ende het recht van administratie, opsicht ende directie van de voorschrevene Franchoyse Margareta van Weedes goederen, Dat sy Franchoyse Margareta van Weede nae het passeren van de Acte voor het Gerechte van Wyhe

²⁶ Utrechts Archief Stadsarchief II Toeg.702 nr. 2996

²⁷ Utrechts Archief Transportakten d.d. 24.12.1674

sich heymelyck van hare man hadde ontogen ende haer alhier in dese Stadt begeven hebbende, op het te kennen geven van den Heere vander Marssche ende syne kinderen, by d'Heeren Borgemeesteren deser Stadt was geordonneert, dat deselve Franchoyse Margareta van Weede op een bequame plaatse soude worden gesayseert, ende buyten acces gehouden, ende alsoo den Heere vander Marssche voornoemd neffens syne kinderen , d'ordre van welgemelde Heeren Borgemeesteren, effectivelyck ter executie hadde doen stellen, ende daerenboven van syn Hoogheyt de Heere Prince van Orange, nae ingenomen advies van den Heeren Officien deser Stadt, geobtineert permissie om de gemelde syn huijsvrouw uijt de Provincie te mogen brengen ende op een andere plaetse vast te stellen ende confineren, Hy Heere vander Marssche echter op hope dat syn voornoemde huysvrouw eenemael soude resolveren tot een beter leven, meerder respect, gehoorsaemheyd ende condescendencie omtrent hem Heere vander Marssche op het versoeck van sijn huijsvrouw, ende intercessie van vrienden geresolveert hadde, niet executie van het recht hem door de resp. appointementen verkregen, by provisie te supercederen, ende met syn voorschrevene huijsvrouw by provisie te treden in cohabitatie, ende ten dien eynde tegen Paeschen aanstaande hare huijsinge ende woonplaetse constitueren tot Cuijlenborgh, ende aldaer een huijs in te hueren sullende ondertusschen partyen sich begeven op Wingeveldt ende aldaer hare huijshoudinge beginnen, dat deselve syne huijsvrouw sal overgeven en toestaen, gelyck sy overgeeft ende toestaet by desen dat van nu af alle hare goederen sullen syn ende blyven in eygendom van hare kinderen en by den Heere vander Marssche geprocreert ende alsnoch 't sy uijt desen, of een ander wettig houwelyck te procreeren" ----- "door Justus vander Laeck Administrateur van dese goederen, of dergenen welke naermaels totte administratie sal worden gecommitteert, sullen worden uijtgekeerd de revenuen, vruchten ende moonien van deselve goederen, ende dat derhalve meergemelde goederen ten dien eynde (nochtans onder de directie van den Heere vander Marssche ende van desselven huijsvrouw) sullen worden geadministreert by de voorschreven vander Laeck mitsdat denselven t'aller tyden van syne administratie aldag behoorycke reeckeninge bewys ende reliqua , oock ten overstaen van Commissaris van den Hoove ofte Gerechte der Stadt Utrecht, by soo verre sulcx by de Heere ende Vrouwe vander Marssche begeert word, dat d'Acte voor den voornoemde Scholtus van Wyhe ende Coornoten op den vyfden September xvi^E. vier en seventich gepassert sal blyven in sijn volle vigueur/cracht ende waerde, sulcx dat Vrouwe Franchoyse Margareta van Weede sal remuneren gelyck sy is remunerende by desen van alle proceduren dewelcke by haer ofte op haeren naem tegend 't selve Contract of Acte voor den Hove ende Gerechte der Stadt Utrecht ende Provincie, als elders, in eenige wyse syn geintenteert of aengegeven, ende dat voorts in haer geheel sullen blyven d'appointementen de welcke by den selven Heere vander Marssche soo van syn Hoogheyt, als d'Heeren Borgemeesteren deser Stadt tot sayssement ende verbrengen van syn voorschreven huijsvrouw, syn geobtineert ; Sulcx dat hem Heere vander Marssche ende syne kinderen vrij sal staen ende blyven t'allertyden en gelegenheden sich vant selve appointementen of appoicementen te mogen dienen met dien verstande nochtans dat soolange de voorschrevene Franchoyse Margareta van Weede sich in haer debvoir/matrimoniele liefde en respect omtrent haer man nae behoren comt te dragen, den Heere vander Marssche of syne kinderen niet sullen mogen procederen tot executie van de

selve appointementen, of haer Franchoyse Margareta van Weede confineren of vaststellen. Des heeft de voorschrevene Margareta van Weede belooft als sy doet by desen, haer in allen modeste ende sedicheyd tot genoegen van haren man te sullen comportereren, ende met eenen overgeven, als sy doet by desen” ----- “Consenterende ende versoeckende de respectieve Comparanten, neftens Jo^r. Johan Everard Josephus vander Marssche, outste soon van de Comparanten (alhier mede comparerende) dat hiervan Acte gemaect worde, ende is dese Aldus gedaen ende gepasseert binnen Utrecht ter presentie van Hermannus van Beeck ende Vincent Bemme Borgers ‘t Utrecht als getuijgen hier toe versocht , die de geprothocolleerde Acte mette respectieve Comparanten ende mij Notaris onderteeckent hebben @ was ondt. Cor. Arnoud vander Marssche, Franchoyse Margareta van Weede, Jan Evert Jos. vander Marssche, H. v. Beeck, v. Bemme, W. vander Houve Notaris 1674”

Op 31 December 1675 transportereren²⁸ “Franchoise Margareta van Weede en Cornelis Arnoud vander Marssche, erfgenamen van Jonker Daniel van Weede in sijn leven Heer van Tienhoven” ten behoeve van Gerloff van der Capelle een “Huijs, hoffstede, stallinge, Coetshuis, Kleijne woninge” aan de “Oostsijde vande nieuwe graft ontrent Wittevrouwebrugge”. Dit is het huis (nu Drift Nr.29) dat Francois van Sneek in 1587 gekocht had en waarin na hem zijn dochter Maria van Sneek en dan zijn kleinzoon Francois van Weede tot zijn dood in 1646 en dan zijn weduwe Mechteld van Amerongen tot haar dood in 1648 gewoond hadden, en waar Franchoise en haar broer Daniel waarschijnlijk hun kinderjaren hadden verbracht.

Op 10 April 1676 benoemt Cornelis Aernout Notaris Justus van Laeck om namens hem te onderhandelen met de afgevaardigden van de Prins van Oranje om land te verkopen bij Soest²⁹; dit was net de tijd dat Prins Willem III begon met het bouwen van paleis Soestdijk. Hoewel in deze akte niet vermeld wordt dat de landerijen bij Soestdijk liggen, wordt dit duidelijk gemaakt in een akte van 1680 wanneer zijn zoon Bitter vander Marssche na de dood van zijn vader een plecht op deze landerijen ten laste van de Prins van Oranje verkoopt³⁰.

Er is nog een latere handtekening van Cor: Arnoldt vander Marssche, op een akte van 10 Mei 1677³¹, daarna wordt hij niet meer vermeld.

De volgende keer dat we Franchoise Margarita tegen komen is in een akte van 19.03.1680³² en dan is ze weduwe: “Ophuijden den xix. dach der maendt Meert 1680 ouden stijl: Compareerde voor mijn Cornelis van Vechten de Jong notaris s’Hooffs van Utrecht binnen Utrecht residerende ende bij de Edele Heeren Borgermeesteren ende Vroetschap mede geadmitteert In presentie van de naebenoemde getuijgen hier toe versocht: Vrouwe Franchoise Margareta van Weede

²⁸ Utrechts Archief Transportakten d.d. 31.12.1675

²⁹ Utrechts Archief Notariele Akten U087a1-5 d.d.10.04.1676 Notaris B. de Cruijff

³⁰ Utrechts Archief Notariele Akten U073a1-274 d.d.2.12.1680 Notaris J. van Almelooven

³¹ Utrechts Archief Notariele Akten U087a1-75 d.d.10.07.1677 Notaris B. de Cruijff

³² Utrechts Archief Notariele Akten U091a4-8 d.d.19.03.1680 Notaris Corn. van Vechten

weduwe van Wijlen Joncker Cornelis Aernout vander Marssche mij notario bekent, Ende verclaerde geconstitueert ende volmachticht gemaect te hebben als sij compte. doet bij desen Hendrick Schelling Schout van Gerverscop speciael omme hem te vervoegen bij Joffre Maria vander Marssche tot Cuijlenborg ofte anders daer en soo t' behoort en nodig wesen sal, ende van deselve uijt de naem ende van wegen haer comparante te versoecken visie en copie van het testament ofte uitterste wille bijde voornoemde Comparante haer man gemaect en achtergelaten, alsmede overgifte van alsulcke stucken, munimenten, acquiten, charters en papieren en verdere documenten als onder de voornoemd Joffre Maria vander Marssche sijn berustende, concernerende den boedel en naelatenschap van haer Comparante ende haers overledene mans boedel met allen aencleven vandien “

Nu volgen twee aktes³³, die onder anderen de Tienden van Boelehoeve betreffen, een leen van het Hof van Luttike Weede. Deze zijn interessant omdat door het bezit van dit leen de tak van het geslacht van Weede waar Franchoise Margareta toe behoorde van generatie tot generatie terug vervolgd kan worden tot 1457 toen een Johann van Weede dit leen verkreeg van zijn oudere broer Elias, Heer van Luttike Weede. Zij is de laatste van haar geslacht die dit leen in bezit had, want zij verkoopt het in 1680. “Op huijden den ii. Junij xvi. tachtich Compareerde Edele Jvr. Franschoise Margareta van Weede weduwe en boedelhaerste wijlen Cornelis Arnout vander Marsche ende verclaerde de comparante te hebben geconstitueert en machtich gemaect, gelijk sij constitueert en machtich maect mitsdesen, de Heer Mr. Daniel vanden Berch advct. s’hoofs van Utrecht om uit haer naeme en van haerent wegen te compareren voor stadthouder ende mannen van leen Luttike Weede ende aldaer te versoecken dat sij comparante verlijdt ende verleent mach worden met seeckere thient gelegen in neerseldert onder de gerechte van het Hooglant, ende dan noch met seeckere huijsinge, hofstede, berg, ende schuijr mitsgaders omtrent seven en dartich dammaten lants, alsmede op neerseldert onder de voorschreven gerechte van Hooglant gelegen, gevende de geconstitueerde duidelijcke volkomen laste ende macht om alles te doen t’gene daer toe gerequireert wort ende speciaelijck mede om in des comparantes naeme ende van haerent wegen huld, eedt, ende manschap te doen alsmede te sullen voldoen het geen gewaerdt ende daer aen dependeert”

“Den 10. Junij 1680 Compareerde Vrouwe Franchoise Margareta van Weede weduwe en boedelharster wijlen Jo^r. Cornelis Arnout vander Marssche voor haer selven ende voorsoo veel t’noot sij als moeder ende momberse over haere kinderen / De weduwe van Justus van Laeck die alhier mede comparerende bekent in koop aen te nemen seeckere huijsinge, hofstede, berg, schuer ende omtrent ses en dartich en een halff dammaten lants vrij eijgen goedt in neerseldert onder den gerechte van het Hoogland gelegen, bestaende in drie percelen daer van de huijsinge ende hofstede met elff, ende dan noch acht dammaten noch de thienden van Boelenhoeve gelegen tot Weede bij Stevens goet van Weede, wilt en tam groff en smal eijgen ende eijnden met alle sijn toebehoren, sulcx diegelegen sijn ende te leen hooren onder Luttique Weede, ende

³³ Utrechts Archief Notariele Akten U087a1-116,117 en 119 d.d.02 en 10.06.1680 Notaris B. de Cruijff

dit te samen voor de somme van drie duijzent gulden vrijgelt soo dat de kooperse allen sal moeten betaelen “

Eind 1680 sterft haar oudste zoon Jan Evert van de Marssche. Zijn testament is op 10 October 1680 opgesteld door de Rigter van Wijhe, Joan van Laer³⁴: „Daarna institueert hij tot zijn universele Erfgenamen van al ‘t gene hem van sijn sall. Vader Corn. Arn. van der Marssche, en sijn sall. Oom Daniel van Weede Heer van Tienhoven mogte aengestorven, gegeven of gemaectt sijn, sijne beijde broeders Jonckeren Bitter en Franciscus-Xaverius van der Marssche, alsmede het kindt van sijn suster Juffer Ignatia-Adelgund van der Marssche, met namen Anna-Winanda, om onder hun drijen, alles als boven verhaelt, gelijkelijck te delen, uijtbesondert de kleederen soo linnen als wollen en wat tot Testors lijff mogte behoort hebben, als mede de Coffe staende ten huijse van Jan Schöffel - dat alles geeft hij testator aen sijn broeder Jor. Bitter van der Marssche voor uijt. Eijndelijck geeft Testator aan de Armen drie silveren ducaten, die sijne drie voornoemde erfgenamen, na sijn doot uijt de gereedste penningen sullen uijtkeeren“

Op 06.11.1680 transporteren “Franchoise Margareta van Weede wed. van Cornelis Arnoud vander Marssche, onmondig kind, Jor. Bitter vander Marssche, Johann Rudolph Oudelossenaer getr. met Ignatia vander Marssche, erfgenaemen” een “oudeijgen van fl.4.- 4st” ten laste van een huis aan de Westzijde van de Korte Minrebroederstraat aan Christiaan Rovers.

Op 2 December 1680 verschijnt Bitter van der Marssche voor notaris Jacob van Almeloveen in Utrecht³⁵: „Ophuijden den ii. Decemb. des jaers XVI. en tachtich compareerde Bitter van Marsche outste soone van Do. Cornelis Arnoudt van Marsche en Jonckvrouw Francoisia Margareta van Wee, voor hem selve ende als momber ende voogt over Franciscus Xaverius sijnen broeder, ende verklaerde hij comparant te constitueren ende machtich te maecken gelijk hij doet bij desen Christiaen Roverts pasteijbacker en borger t’ Utrecht en Isbrant van Rossum mede borger t’ Utrecht te saemen ende ijder bijsonder omme uijt den naeme ende vanwegen den comparant te innen ende ontfangen van sijn hoochheit den heere princen van Orangien off sijn sine hoochheijts tresorie off rentmr. de somme van achthonderd gld. resterende Coop penningen van seecker Lant gelegen op Soestdijck bij sijne hoochgem. sin hoochheit door cope van door Do. de Maree ende de heer Laurens Spiegel rentmr. Generael over ‘t Lant van Isselsteijn van den voornoemde Jr. Cornelis Arnoud van Marsche mitsgaders Justus van Laeck gestelde administrateur over de goederen vande heer van Tienhoven ende Francisca Margareta van Weede“

³⁴ RA Schoutambt Wijhe d.d. 10.10.1680 (OHC toeg.82, Inv.7)

³⁵ Utrecht Notariele akte U73a1-274 d.d. 02.12.1680

Francoise Margarita is nog getuige bij de dopen van drie van de kinderen van haar zoon Franciscus in de katholieke schuilkerk achter Clarenburg in Utrecht:

1688- 8 October Megtildis Everarda pater franciscus xaverius vander Mars mater marie Boog matri. francisca margriet van Wee

1690 - 17 Decemb. Maria Daniela pater Franciscus van der Mars mater Maria Boog matri: Francisca Margarita Weerd

1692 - 18 Decemb. Jacobus Franciscus pater Franciscus van der Marsche mater Maria Boogh matrina Margareta van der Marsche

Zij sterft in 1695³⁶: "Aengebracht den 29en Julij 1695 Buerkerk 20. Julij: Vrouwe Maria van Weede weduwe van de heer Cornelis vander Marse laet nae mond. kinderen ges. Gratis"

Franz Salzborn – September 2015 (correcties Juni 2016) – verbeterd Januari 2018

³⁶ DTB Utrecht